

Pr. 14/10 97 5/2 D. 62,

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejeman velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravlštvo in ekspeditija v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Sementiških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Štev. 235.

V Ljubljani, v četrtek 14. oktobra 1897.

Letnik XXV.

NAŠA ZVEZDA.

»Slovenku« o 25-letnici.

Oj kje ste dnevi vi svobodni,
Kdaj pride veličanski god,
Ko svoj naš rod na zemlji rōdni,
Ko svoj bo ves slovenski rod?
Predaleč ste, ve zarje jasne,
Izhaja solnce, solnce gasne,
Slovenku ni svobōde krasne —
Na tuji zemlji je neznan,
Na svoji zemlji je tlačān!

Kar pomni, beda mu družica
In dekla zvesta bleda skrb,
In vedno delo mu pravica,
Žuljava dlan — plemiški grb —
Teko za leti bežna leta,
Za pomladjo pomlād ocveta,
Zaman si lepše dni obeta:
Na tuji zemlji je neznan,
Na svoji zemlji je tlačān!

Znojān se dan in leto trudi,
A zemlje ne živī ga sad,
Na zemlji svoji, svoji grudi
Otroke bedne stiska glad —
In zora sine, zora mine,
Osōda tēmna ne izgine,
Slovenec nima domovine:
Na tuji zemlji je neznan,
Na svoji zemlji je tlačān!

Vesēlo vse po svoje pōje,
Po svoje baja, govori,
Po svoje čita pravde svoje,
In s svojo vedo v svet slovi —
Slovenec bere slove tuje
In vede tuje, in kar huje,
Omiki tuji le hlapčuje —
Na tuji zemlji je neznan,
Na svoji zemlji je tlačān!

Le jedna zvezda nam še sije,
Le jedna zvezda dviga nas,
Le jedna zvezda up nam bije,
Da tudi naš kdaj pride čas:
Slovenec zvest je veri sveti,
Ta zvezda sije v tēmi kleti,
Le-tē mu niso mogli vzeti,
Če tudi svetu je neznan,
Če tudi svetu je tlačān!

14. oktobra
1873

Oj to so bili hudi časi —
Četrt je veka osorēj —
Nauki novi, novi glasi
Zvenēli so prek naših mej,
Glasili v mestu se in vasi,
Glasili vedno se glasnej:
Za rod neuki vera bōdi,
A nas omika k luči vōdi!

Oj vera sveta, ti jedina
K svobōdi si, k omiki ključ;
Ko krije ljudstva zmot tēmna,
Ti svetla si v tēmni luč;
Ti rodu bednemu milina,
Ko stresa ljudstva vihre buč,
Ti mavrica, ti solnēna zarja,
Ki rodu lepših dnij podarja!

A vstal tedāj za pravdo staro,
Za vero sveto je klicār,
Odkrival zmoto in prevaro,
In branil rodu sveto stvar,
Resnico branil svetložaro,
Pravico branil je vsekdar —
„Slovenec“ je ime čuvarja
Za vero sveto, dom in carja!

Tedāj so padali mrakovi,
Tedāj je gāsnil zadnji sij,
Tedāj so bili mračni dnovi,
Predhōdniki mračnejših dnij:
Nauki zaslepeli novi
Luč jasno mnogih so očij —
In vero oj sinovi rodni
Izdali misli so svobōdni!

Brez tebe divja moč caruje,
Brez tebe bēdnik plah ječī,
Brez tebe strast zakone snuje,
Brez tebe nēm je glas vesti,
Brez tebe sila sponse kuje,
Brez tebe večne pravde ni —
In tebe oj sinovi rodni
Izdali misli so svobōdni!

Oj to so bili hudi časi —
Četrt je veka osorēj —
A v mestu klical je in vasi
In klical vedno je glasnej,
O stari pravdi sveti glasi
Zvenēli so prek naših mej,
Bučāli sredi so viharja:
Za vero sveto, dom in carja!

In še nam naša zvezda sije,
Še jasna zvezda dviga nas,
V srcē tolažbo sladko lije,
Da tudi naš kdaj pride čas:
Slovenec zvest je veri sveti,
Ta zvezda sije v tēmi kleti,
Le-tē mu niso mogli vzeti —
Če tudi svetu je neznan,
Če tudi svetu je tlačān!

Dr. A. Ušeničnik.

14. oktobra
1897

„Slovenec“ v spomenico.

Dôbo jubilejev lahko imenujemo čas, v katerem živimo. Obletnic, petletnic, desetletnic itd. je toliko, da se človeštvu meša od njih. Čim več jih je, tem manjši je njihov pomen. In vendar se vsak jubilej štuli v prvo vrsto. Kje je merilo, kje vzlasti merilo, ki nam javlja, kakšne vrednosti so časniški jubileji? Tega ne najdeš nikjer zapisanega in če »Slovenec« danes sodi, da je jeden prvih slovenskih, če ne svetovnih dogodkov njegova petindvajsetletnica, kdo mu more do živenga?

Veliko papirja se je pomazalo zanj tega četrstoletja; brez dvojbe mnogo tudi brez potrebe. Zdi se mi, da je prav, če se preje spominjamo grehov, nego zaslug. Marsikaka prenašnjost, zmotna, prevelika občutljivost, nedoslednost se nam oglašajo iz ogromne, s tiskarskim črnilom počrnjene skladavnice papirja, ki ga tvori petindvajset letnikov »Slovenca«.

Časnikarji gotovo ne smejo imeti svojih posebnih npravnih zakonov, dasi se navadno vedó, kot bi jih imeli. Zato tudi njihovi časnikarski grehi spadajo k tistemu nepotrebnemu, malo častnemu, a v človeški natori vtemeljenemu premoženju, ki si je prilastujemo z besedami: »mea culpa«.

Že ta grozna sila najraznovrstnejših časnikov je sama na sebi greh. Greši se ž njimi proti času, žepu in pravilnemu razvoju človeške pameti. Srednji vek imenujejo razni možički dôbo temé; tedanje šole so jim mračnijaške; in tudi v sedanosti jim je vse, kar se strogo drži cerkvenih načel, tezalnica za človeškega duha. Meni se zdi, da bi se z vsemi temi in enakimi besedami najlozje označile naše — kavarne. Staro publico bi ponavljal, če bi zatrjeval, da se dandanes preveč bere in premalo prebavlja. Ta stavek je sicer resničen, toda ker ga rabijo tudi tisti, ki sami niti tega stavka niso prebavili, se ne pečam ž njim dalje. Piše se preveč in s tem je že tudi rečeno, da se piše velikrat ne zato, ker to potrebujejo bralci, marveč ker je to treba v gmotnem ali kakem drugem oziru pisalcu. Vzlasti časopisi spadajo večinoma v to vrsto. Nimajo še bralcev, marveč tvorijo si jih šele, vzgajajo si jih. Večkrat nimajo pri tem družega namena, nego koristiti podjetnikovemu žepu. S tem namenom združujejo mnogi tudi višje namene, da služijo kaki ideji.

»Slovenec« v tem oziru lahko mirno gleda v svojo prošlost. Dobička ni služil, pač pa se je posvetil najlepši, najpotrebnejši in najsvetejši ideji. Skromno, časih morda tudi preveč, je izvrševal svoj posel; a če je grešil, svoje vladarice, katoliške ideje ni nikoli zatajil.

Med njegove posebne zasluge štejem:

1. Sebi je pridobil vedno večjo veljavo in s tem je vtrjeval tudi katoliško gibanje. V zlih dneh je zagledal beli dan; ozračje, v katerem se

je rodil, je bilo napolnjeno z mijazmi zanj in za njegove namene. Epidemsko so bile razširjene kužne bolezni protikatoliškega mišljenja v družbi, kjer je jel delovati. A vendar je šlo. Ni še toliko temu, ko je vsak pribeglik zmajeval z rameni in se samozavestno smehljaj, ko se je izpregovorilo ime »Slovenca«. Če so mu Rojenice količkaj prahljale možgane, je poleg smeha spravljal v življenje tudi kak dovtip ob taki priliki. Časi so se izpremenili. Sedaj stoji za načeli, ki jih zastopa »Slovenec«, velikanska večina slovenskega naroda in »Slovenec« si je priboril častno mesto v slovenski družbi. Mnogo bi se res še lahko zgodilo, a pozabiti ne smemo, da se duševni boji bijejo dalje in težje, nego telesni, da je v obče v njih popolna zmaga na tem svetu nemogoča.

2. Bil je list za slovensko ljudstvo. Zdravega demokratstva značaj mu je globoko vtisnjen v njegovo delo. Koliko koristnih mislij se je po njem oživilo mej Slovenci! Kako krepko je posegal v organizacijo naših delavskih stanov! Ponosen je lahko nato in slovenski narod mu bodi hvaležen. Podrobnosti naštevati ne kaže; kdor jih ne vé, jih tudi potem ne bo verjel. Očitano se mu je in še se mu očita, da je duhovski list. Vedno manj je to očitanje resnično, dasi so mu tudi še sedaj duhovniki najboljši podporniki. Ni čuda. Kdor hoče umevati ljudsko dušo, njene lastnosti, njene sile; kdor hoče v nji proučavati vpliv tujih močij, mora živeti z ljudstvom, mej ljudstvom, za ljudstvo. Bog daj, da bi ostali sotrudniki Slovenčevi vedno zvesti temu načelu. Hitro živimo; človeški natori tuje, sovražne ideje so v modi po svetu; tudi pri nas silijo mej ljudstvo. Z jasnim umom, osvetljenim po katoliški resnici in v vednostnih vseh naše dobe, z gorkim srcem za ljudstvo, naj gojé prijatelji našega ljudstva vse, kar je zlega. »Slovenec« bodi središče temu delovanju. Komur je všeč, pomagaj, da mu ostane! Komur ni všeč, pomagaj, da se popravi! Potreben je, ker je potrebno katoliško gibanje in ž njim in po njem socijalno delo v ohranitev in prosep našega naroda!

Dr. Krek.

Zgodovinske drobtine.

Čepa zora je zazorila slovenskemu narodu, ko so leta 1843 5. julija jele izhajati »Novice«. Pet let se je le žarilo; napovedoval se je dan slobode. Narod pa je še ječal v okovih. Leta 1848 pa je vsšlo tudi nam Slovincem — solnce slobode! »Novice« so postale političen časnik, ki je zastavil vse svoje moči v borbi za naroden obstanek, za narodno prosveto. Napočil je dan vstajenja, in »Novice« so zapele:

Umetniki za kulisami se ogledavajo v zrcalih, popravljajo gube, sučejo brke in nervozno prebirajo svoje uloge, osobito podčrtane besede in stavke.

Ura kaže deset. Kapelnik Katrinč stopi na vzvišeno mesto, daje navodila na levo in desno, pogladi z desnico goste, umetniške kodre, overtura se prične, zagrinjalo se vzdigne, na oder potisne režisér vitez Jurij junaka Irta, ki prične samozavestno in s patetičnim glasom, vrteč srpe poglede proti steklenemu nebu, na levo in desno po občinstvu na galerijah: »Hohes Haus der Gemeinen!« (Burno ploskanje na levi.)

Dr. Vašaty: »Govorite slovanski!«

Irt: Ano! Ker ste Polaki, Pemaki, Slovaki, Bošnjaki in jednaki bedaki, ker ne razumete jedino izveličanega nemškega jezika (vitez Jurij: Vyborne!), govoriti hočem v slovanskem jeziku, v trdni nadi, da mi Bismark odpusti ta smrtni greh (Volk: Takoj mu brzozavim in ga prosim odpuščenja. — Burno, več minut trajajoče ploskanje na levi in v središču, dr. Roža cmoka z ustnicami, Glokner s pestjo dela luknje v zraku, Turk kliče: Kje so stenografi? — Predsednik: Ne motite govornika!)

Irt: »Gospoda moja! Nerad sem se udal zahtevi svojih volilcev, nerad se poslovil od kolačev

»Aleluja iz srca poje,
Kar čuti v prsih srce svoje.«

(Cf. »Novice«, 1848. 65.)

Kot stebri, ki naj držé po konci slovenski dom, so se postavila po deželi razna društva, katerim je načelovalo prav za prav »slovensko politično društvo« v Ljubljani.

Novo življenje se je začelo za Slovence; vse je hitelo z veseljem na narodno delo. Glasil se je bojni klic:

»Naprej, naprej, zareči meč osvete,
Slavenski Jug, junaska kri!
Naprej, naprej, postojne srda vneta,
V osrčje zmot, čez reke tri!
Čez reke tri v ostudni stan drakona
Ukaže Vam očestva glas,
Zastavljena je tam slavenska krona,
Resite jo, je zadnji čas!

Evropa naj razumiti se vadi
Slavenskega junaštva glas,
Ker, prej ko se železa ost ohladi,
Bo dela več za nas in Vas!

1. L. 1848 je zasvetila na slovenskem nebu tudi prijazna »Zgodnja Danica«, »Novicam« najzvestejša posestrima.

19. junija 1848 se je sešel v Ljubljani prvi deželni zbor, 26. junija pa na Dunaju prvi državni zbor, kamor so Slovenci prvič poslali svoje zastopnike.

Ljut boj so bili slovenski možje z Nemci za narodne pravice. Pa komaj je slovensko ljudstvo nekoliko prosteje dihalo, pojavil se je razpor med njegovimi prvaki zaradi točke — »vera«. Bili so možje, ki so se zaradi tega odcepili od skupnega narodnega programa. Kaj vse se je pisalo v »Celjskih Novinah«! »Novice« s »Cerkvenim Časopisom« sta se odločno uprla.

Poteklo je nekaj let, in večina onih separatistov, ki so seveda propadli s svojimi idejami, je odstopila tudi od druge točke narodnega programa, glaseče se o — enakopravnosti slovenskega naroda! Pred kratkim besnoognjeviti narodnjaki postali so uskoki — nemškutarji! Imena: Dežman, dr. Vinko Klun, profesor K—šek, pozneje K—schegg, vrednik istih »Celjskih Novin«, i. dr. dovolj povedó.

2. »Novice« so praznovale svojo 25letnico leta 1868, ko se je v Mariboru porodil političen časnik »Slovenski Narod«, 2. aprila. Imel je hude boje z Nemci, pa tudi v domače rojake se je začel zaganjati takoj drugo leto. Leta 1872 se je preselil v Ljubljano, kjer je tedaj po njegovih »zaslugah« že vse vrelo med »starimi« in »mladimi«. Že od rojstva »Narodovega« naprej je telo pod pepelom; treba je bilo le male sapice, da žrjavico odkrije in zaneti hud požar. In potegnil je veter, odnesel pepel in uničujoč plamen švignil je v streho slovenskega doma 26. septembra 1872 pri osmem občnem zboru »Matice Slovenske«.

Tedaj se je v besednem gromu in blisku, med strahovitim hrupom očitno pokazalo, da je »starim« geslo: »Vse za vero, dom, cesarja!« — »mladi« pa, ki so kričali: »Nič od vere!« so proglasili kot svoje geslo: »Vse za domovino, omiko in slobodo!«

LISTEK.

V visoki zbornici.

(Spisal Tihomil.)

Sedeži na vseh galerijah so že dva dni pred predstavo razprodani. Na oder pride slavnoznanega Miheljna tragikomedija »Obstrukcija«, ki je že v Pešti in drugih kulturnih središčih vzbujala največjo senzacijo.

Dramatično društvo, kateremu so posvetili svoje znanje in denarno podporo požrtvovalni prijatelji lepih umetnostij kot: Pergelt, Bendel, Prade, Gross, Steinwender, Menger, Russ in drugi Mecenati, ni štedilo novcev ter angaževalo najboljše, svetovnoznanane moči ter skrbelo za bogato opravo in reklamo po raznih glasilih ne gledé na politično izpovedanje.

Gledališče je napolnjeno do zadnjega kotička; v ložah sedé v svilenih krilih plemenite gospe poleg visokih z redovi odičenih dostojanstvenikov, ki nestrpnost čakajo, da se vzdigne zagrinjalo. —

in povitic ter prevzel mandat, da tukaj v dejanju in besedi dokažem, kaj je nemška omika. Kniggeja imam v levem mazincu in na nemškem vseučilišču v Pragi sem tri leta poslušal predavanja tovariša dr. Peršeta o salonskem tonu, taktu in etiketi. (Govornik zaniži in kihne, vsa zbornica unisono zakliče: Prosit! — Posl. Novak izvleče iz žepa višnjev robec ter ga Irto potisne v roke.) Mi Nemci se bojimo samo Boga, družega nikogar. (Gromovita pohvala na desnici. Turek: Grom a peklo! Bendel: Izborni!)

Irt nadaljuje: Mi Nemci se bojimo — da, to sem že povedal. Kaj sem že hotel reči? (Veselos in ploskanje. Vitez Jurij izvleče iz miznice frakelj traiona ter nudi Irto: Na, potegni požirek!) — Torej: Jaz nujno predlagam, da izvolimo mojega prijatelja viteza Jurija častnim članom visoke zbornice. (Vitez Jurij objame Irta, Turek, Kitelj in Volk Irto stiskajo desnico, Glokner potegne desko izpod nog ter bije ob mizo.)

Menger predlaga: Glasujmo po imenih. — Gross: Jaz predlagam glasovanje po imenih o predlogu tovariša Mengerja. — Funke: Nasvetujem, da glasujemo po imenih o predlogu dr. Grossa. — Prade: O predlogu dr. Funkeja predlagam glasovanje po imenih. — Verkauf: Predno

Vse se je zazibalo in zasukalo, nekaj jih je odletelo na desno, drugi na levo. Le jeden, in to tisti, ki je to burno debato sprožil, namreč Svetec, se je hotel med vrati obdržati in na obeh stolah obsedeti, pa dr. Bleiweis ga je porinil v sebi nasproten mladoslovenski tabor. »V prvem svojem govoru«, tako je doslovno govoril dr. Bleiweis, je moj prijatelj (Svetec) govoril o dveh taborih, zdaj je besedo drugače zasukal. Da je pa on res v drugem taboru, priča to, da ga — v našem ne najdem!«

Uprav s temi besedami je »oče Bleiweis« v zboru slovesno konstatoval, da sta poslej v Slovencih dva načelno si nasprotna tabora!

Kaj vse je pisal »Slovenski Narod« s svojim sinčkom »Tednikom« v tej dobi o veri, o duhovščini, o papeštvu itd., se ne da ponavljati; treba je le čitati dotične letnike. »Novice« in »Danica« nista bila več kos tolikim napadom. Treba je bilo novega lista, zlasti ker se je dober teden dnij po onem viharnem osodepolnem zboru »Sl. Narod« 6. oktobra 1872 preselil v Ljubljano in postal pravi dnevnik.

Razpor se je s Kranjskega zatrosil kmalu v sosedne dežele. Omenjam afêro: dr. Vošnjak contra Kosar, dr. Ulaga itd. Ves tedanji boj na Štajerskem ilustruje najbolj ta-le parola, katero so liberalci raztrosili: »V nevarnosti ni vera, temveč kaplanska béra; ne volite farja — korarja Kosarja!«

Ko je meseca oktobra v Št. Lenartu pri Mariboru dr. P. na ljudskem shodu začel udrihati po duhovnikih, nastala je taka razburjenost in tak krik, da bi govornik težko s celo kožo odšel, ko bi ga ne rešil neki kaplan, ki je bil jedin izmed duhovščine pričujoč. Ljudstvo je vpilo: »Vero in duhovnike nam pusti v miru! Ti si ajd!« itd. On pa je odgovoril: »Z vami nočem več govoriti, vi ste črne vrane!«

Tako je bilo na Štajerskem; desetkrat hujše pa je bilo na Kranjskem po zaslugah »Narodovih« pristašev. In vendar so pisali v svojem glasilu zopet in zopet: »Mi nismo zoper vero«, »mi vero spoštujemo«, »vera mora biti«, »vere nihče ne jemlje«, »mi smo tudi katoličani, tudi duhovnikov, župnikov in kaplanov ne sovražimo« itd.

In vendar »Narod« tedaj skoro ni družega pisal, nego sramotil vero, cerkev in duhovščino. Da je to res, prepriča se lahko vsakdo, kdor čita iste letnike.

Ni čuda, da so »Novicam« in »Danici« dohajali od vseh strani ostri dopisi v odgovor na tako grozno rovanje. (Primeri članke: »Tužna domovina, ki nam je take sleparje rodila!« »Ali taki bodo narod, omikovali, učili?« »Zdaj ni Turčinov v deželi!« »Nesramne zvijače Narodovcev«, itd.

3. Katoliško »slovensko politično društvo« v Ljubljani je 4. sept. 1873 objavilo razglas in vabilo na naročbo novega političnega lista. Kakor

glasujemo, predlagam deset minut odmora in o tem svojem predlogu glasovanje po imenih.

Predsednik: Torej glasujmo!

Predlog Verkaufov je vsprejet z veliko večino. (Burna pohvala.) — Odmor. —

Vitez Jurij: Fantje v gostilno, da se okrepčamo. Vsa levica dere za Jurijem, visoka hiša je prazna. Glokner in Peška se vrmeta pojoč: »G'rad aus dem Wirthshaus komm' ich heraus...« Izpodtakneta se ter zvalita pod klop. Glokner: Pojdiva »fernikulat!« Peška: Če daš deset naprej. Glokner: Velja!

Bohatty in Perše sta pila bratovščino, poljubujeta se in vriskata idoč v zbornico. Glokner in Perše ležita na trebuhu pod mizo ter se lasata. Izpusti! kliče Perše. — Glokner: Ti prvi izpusti! — Perše zgrabi Peško, Bohatty Gloknerja za nogo ter ju vlečeta vsaksebi. Glokner kriči ter ugrizne Bohatega v prst, Peška s peto sune Peršeta v trebuh, da se zvali na tla. Peška skoči na Peršeta ter ga obdeluje s pestjo. Glokner praska Bohatega po obrazu. Krik in vik, sluga Močnik pritiska na električni gumb, pri vseh vratih vro igralci na oder. Gregorič in Irt prihitita vsak s steklenico sifona ter brizgata Peški in Gloknerju v obraz. Burno ploskanje, teptanje, predsednik zvoni z vsemi močmi, ročaj se mu odlomi. — Rezelj: Cigani, pretepači! Irt vzdigne desnico, da

se razvidi iz sočasnih dopisov v »Novicah« in »Danici«, vzbudila je ta novica po vsej slovenski zemlji največje zanimanje in veselje. Vsi dobro misleči so list srčno zaželeli. Z Gorenjskega je pisal nekdo »Danici«: »Sploh vseh pravih narodnjakov, svetnih in duhovnih, glas je, tak časnik moramo imeti, da ž njim branimo narodne svetinje in pravice, ohranjujemo in razširjamo pravo omiko, blagor dušni in telesni slovenskega naroda in njegove domovine. Vedno bolj se odpirajo oči tudi tistim, ki so bili dozdej bolj zaspani, in spoznavajo, da se nam je vrv déla že okolu vratu, in se je vendar treba braniti, preden jo nam zadrgnejo naši liberalni sovražniki do dobrega. Ali se bomo ubranili ali ne, to je v božjih rokah; sramotno pa bi bilo, ko bi se ne branili, dokler je količkaj mogoče. Pošten slovensk dnevnik torej moramo imeti... Skupina kranjskih in štajerskih duhovnikov je izrazila celo željo, da izhaja »Slovenec« vsak teden s posebnim lističem kot prilogo. Sploh so dohajali pozdravi novemu listu od vseh strani, in splošno se je sodilo, da je že skrajni čas, da se rovarstvo »Narodovo« zajezi.

Meseca oktobra l. 1873 so bile volitve v državni zbor. Boj je bil strahovit med obema slovenskima strankama; z jedne strani: dr. Bleiweis, grof Hohenwart, dr. Costa, dr. Poklukar idr., z druge pa: dr. Zarnik, dr. Vošnjak, dr. Razlag, Hren, idr.

In sredi tega groznega viharja je zagledala beli dan prva številka lista »Slovenec«, 14. okt. 1873 — torej pet let za »Slov. Narodom«. Izhajal je po trikrat na teden.

Pa vihar se ni polegel, postajal je še hujši, srditejši. »Slov. Narod« je bil najboljši zaveznik zoper duhovščino zloglasni ljubljanski »Tagblatt« s celo svojo nemškutarsko gardo. Ni čuda! saj je dr. Zarnik na Dolenjskem z vsemi silami delal za šentjernejskega Zagorca, ki je malo preje na nemškutarskem shodu v Krškem ostudno zatajil svoj narod in ga sramotil.

Kar se je pisalo v liberalnih listih, to se je križem domovine v dejanju izvrševalo. Duhovnike so smatrali kot narodne izdajice, brezdomovince. Metali so jih družega za družim iz čitalnic in raznih društev, (katera so mnogokje le duhovniki ustanovili,) kjerkoli so liberalci vsaj nekoliko upali, da bodo tudi brez njih za silo lahko shajali. Dogodilo se je, da so bili tu in tam duhovniki v pravem pomenu besede vrženi čez prag, drugi pa so moralno prisiljeni sami izstopili. In ko se je ta proces zvršil, očitali so jim, da so postali nemškutarji. Zato je po pravici rekel stari dr. Bleiweis: »Če se jim ognemo po njih želji, pravijo: Nikjer jih ni! — Če pa se med nje prikažemo, očitajo nam: Povsod morajo biti!«

Leta 1883. 11. julija je »Slovenec« postal dnevnik.

Kmalu potem je stopil dr. Mahnič v javnost. Liberalci so zagnali hrup, da je on kriv vsega razpora. A njegovo neustrašeno delovanje je bilo

bi mu založil zaušnico, a zadene Volka ter mu izbije dva zoba. Volansky Volka obveže ter odvede v rudečo dvorano. Vitez Jurij zažvižga na piščalko, levičarji poiščejo raglje, nemški nacionalci pojó: »Die Wacht am Rhein.«

Ko se vrišče zopet poleže, vrši se petkrat po vrsti glasovanje po imenih, vitez Jurij je izvoljen voditeljem vseh »vcdij«. Proti predlogu glasovali so samo posamezni člani nemško-napredne stranke. Glasovanje je trajalo tri dolge ure.

Predno predsednik zaključi sejo, predlaga Peška, naj se odtegnejo dijete vsem »gospodom«, ki sodelujejo pri obstrukciji.

Vse tiho v zbornici, Pomerju se ježé lasje, Berner in Cinger si brišeta pot s čela, Mittermayer omedli, Glokner Peški kaže jezik ter Vrabca vščipne v meča. Predsednik Gloknerja pokliče k redu, Glokner zakliče: To me prav nič ne boli. Ura je pet. Predsednik z ozirom na dolgo, utrudljivo obravnavo zaključi sejo. Angeli in Fournier zapojeta gigerl-koračnico, Vrabec, Noske in Kareis Luegerjevo himno, Kitelj in Peška bijeta takt ob mizo z rokami in nogami, galerija ploska in vriska.

Gledališče se izprazni, zagrinjalo pade ter vzbudi stare možičke, ki so sanjali o ljubih domačih.

le blisk in grom, ki je izčistil slovensko ozračje prepodil oblake, ki so nam zastirali luč resnice. On nam je do cela oči odprl in pokazal, kam gremo. Hvala mu za to véliko zaslugo!

V tej ljuti borbi sta se rodila »Domoljub« in »Rodoljub«.

4. Preteklo je skoro 25 let po rojstvu »Slov. Naroda« in o njegovi 25 letnici se je vršil v Ljubljani prvi slovenski katoliški shod leta 1892. 30. in 31. avgusta.

Kaj se je tedaj govorilo in pisalo, je menda še vsem v živem spominu. Opomnim le na govore v deželnem zboru koncem septembra istega leta in na Svetčev banket 9. okt. 1892!

In letos je preteklo pet let po katoliškem shodu, in »Slovenec« praznuje svojo 25 letnico.

Kaj vidimo? Na jedni strani neumorno delovanje katoliško-narodne stranke po programu katoliškega shoda v duševni in gmotni blagor naroda, snovanje političnih, gospodarskih, delavskih, izobraževalnih društev, posojilnic itd.; na drugi strani uspehe liberalno-napredne stranke, katere setev gre uprav sedaj v klasje in že zori.

Socijalni demokratizem med Slovenci je glavna zasluga »Slov. Naroda«. In kaj znači to za naš narod, skušamo vsak dan, skušamo na njih shodih, čitamo v njih časnikih.

Kar se je v prvih potezah dogodilo po letu 1848., kar se je očitneje pojavljalo okoli l. 1873., to se sedaj s podvojeno silo brez sramu pojavlja na torišču slovenskega gibanja — složno delovanje in bratenje slov. naprednjakov z Nemci; vidijo namreč, da v ljudstvu nimajo zaslonbe, a prvačiti vendar le hočejo.

5. Kak v resnici liberalen napredek, ako primerjamo l. 1848—1873—1897!

Slovenci, kam smo prišli?

Nehoté se mi vsiljuje vprašanje: Kam bi še le zašli, kje bi sedaj bili, kobi »Slovenca« ne bilo?!

»Slovenec« se je vsa leta držal junaško, neomahljivo starega slovenskega gesla: »Vse za vero, dom, cesarja!« Od njega ni krenil nikdar, ne na desno, ne na levo. Potegoval se je z vsemi silami za narodna sveta prava, pospeševal z vsemi močmi kulturni napredek Slovencev sploh, bodril rojake na resno delo, katerega je na vse strani za vsakega res preveč, kakor je pel Koseski pred pol stoletjem:

»... Prej ko se železa ost ohladi,
Bo dela več za nas in Vas!«

6. Letos, pet let po katoliškem shodu, o 25-letnici »Slovenčev« se je vršil tudi prvi vseslovenski shod.

Poudarjalo se je zlasti in čutilo se je bolj, ko prej kedaj, o tej priložnosti, kako potrebna nam je — sloga!

Vsak trezno misleč, razsoden mož pa je tudi uprav na tem shodu lahko spoznal, v katerem znamenju se moremo složiti in složno se vojskovati, da — zmagamo skupnega sovražnika. Povedal in dokazal je to jasno dr. Šusteršič, ki je končal svoj ephalen govor z vzklikom, da zmagamo brez dvoma vse sovraže, če bo z nami — naš Bog!

In hoc signo vinces!

Dixi! Kar sem pisal, to so fakta in nič družega! Komentara jim ni treba; naredi si ga vsak sam na podlagi teh dejstev! In potem misli na konsekvence!

Naj klevetniki katoliške ideje na Slovenskem preobračajo in zavijajo zgodovinska naša dejstva, in naj jih tajé, kolikor jim drago, kar se je zgodilo se je zgodilo! In če njim ni v čast in veselje, pripišejo naj sami sebi vse žalostne posledice!

Slava »Slovencu«! Vivat, crescat, floreat! Slava Slovincem, ki so ž njim in za njim!

»Vivat veritas!« Jos. Benkovič.

Naši nameni.

To be or not to be that is the question.

Shakespeare, Hamlet, III., 1.

skromni obliki leži pred menoj »Slovenca« prva številka prvega letnika z dné 14. oktobra 1873. leta, ki je pričel izhajati trikrat na

eden, v torek, četrtek in soboto. Na uvodnem mestu objavlja članek: Slovence, kjer pojasnjuje svoj program. Govori o potrebi političnega časopisja, da si tudi Slovenci ohranimo, branimo in pridobimo svoje politične pravice.

»Slovenski rodoljubi — pravi »Slovenec« — čutili so to že dolgo. V ta namen so bili vstanovili »Slov. Narod«. Z veseljem smo ga pozdravili, ko je zagledal beli dan, ker smo trdno upali, da bo pravi političen organ slovenskega naroda. Toda vzlasti v zadnjem času se je izneveril svojemu namenu . . . Živo potreben, in zato od vseh strani zaželen je bil nov list, kateri bi možato, nepristransko in ob enem pošteno in olikano zastopal zadeve naroda slovenskega.«

In na to pojasnjuje znane točke svojega programa: Vse za vero, dom, cesarja! — Vladarju zvestobo do smrti, cerkvi katoliški neomejeno svobodo, domovini slovenski pa vse pravice, katere ji gredo po božjem in naravnem pravu.

Povdarjajoč, kako živo je versko katoliško prepričanje v našem narodu, piše »Slovenec« v prvi številki: »Slovenec« bi ne bil pravi Slovenec, če bi se v tem ne strinjal z narodom slovenskim. Potegoval se bo torej za sv. katoliško cerkev in branil pravice, katere je prejela po svojem začetniku ali si jih pridobila po postavni poti. Razlagal bo razmere mej cerkvijo in državo v tem smislu, da cerkev, dasi ni ločena od države, je vendar v svojih zadevah popolno neodvisna, da ji torej ostane pravica v svojem lastnem področju razsojevati brez vtikanja posvetne vlade. — Podiral pa tudi ne bo pravic, katere imajo druge od države pripoznane verske družbe po svojem vstavu ali pa po postavni poti.

Omenjajoč, kako Slovenci ljubimo svojo domovino, pravi »Slovenec«: »Ker sloga jači in nesloga tlači, »Slovenec« ne bo le delal na to, da smo Slovenci zopet složni in duševno edini, ampak da se zedinimo tudi vnanje v eno upravno skupščino, kar naši rodoljubi že od leta 1848. vedno zahtevajo. Spoštoval pa bo »Slovenec« tudi pravice in samostalnost drugih avstrijskih dežel. Prizadeval si bo, da se § 19. osnovnih pravic, ki zagotavlja vsem narodom enako-pravnost, v djanju opravi in izvršuje, ter se bo vedno ravnal po zlatego izreku: Kar nočeš, da se tebi ne zgodi, tudi drugim ne stori.«

Poleg tega še povdarja prva številka važnost zboljšanja gospodarskih razmer ter v tem oziru pravi: Delal bo na to, da se splošno blagostanje povzdiga in razcvita, da se davki pravično razdelé ter da se ljudstvo poprime vseh naredb, iznajdb itd., katere mu zmanjšujejo troške in trud.

To so bili nameni, radi katerih vresničevanja so blagi domoljubi vstanovili list »Slovenec«. In ko sem listal od l. 1873. letnik za letnikom do danes, vleče se kakor rudeča nit po vseh številkah njegov program, kateremu je »Slovenec« vedno ostal zvest in za kateri so naši najboljši možje rabili svoje najboljše moči v »Slovenec«.

V težavnih razmerah se je list rodil, v vednih borbah z nasprotniki svojih načel, s tujimi in domačimi, prebil je dolgo dobo petindvajset let. Vsak letnik njegov pa kaže, kako potreben je bil list takih načel slovenskemu narodu in kako potreben je tudi še v bodoče, tembolj, ker se uprav sedaj v vsej grozi in žalosti vidijo in čutijo nasledki lažnjivega liberalizma, ker se posebno v naših dneh majejo oni stebri, za katerih trdni obstoj je »Slovenec« po svojem programu zastavljal vse svoje moči. V državnem življenju je vse trohnelo, ker se je zakonodajstvo postavilo na materijalistična tla.

Potreba katoliškega dnevnika za Slovence, kakor za vsak narod, je torej jasna. In zato moramo nadaljevati pričeto delo, nadaljevati je z gmotnimi in duševnimi žrtvami, kakor se je to godilo do sedaj.

Zato pozivljemo vse Slovence, ki se strinjajo z načeli našega lista, da jim bodi petindvajsetletnica »Slovenca« bodrilo, da se navdušeno oklenejo in krepko vstrajajo pri našem listu, ker dela je veliko, a delavec je malo. Vsi, katerim so sveta velika načela, ki jih izražajo besede: *V e r a, d o m o v i n a, d r u Ź i n a, l a s t.*

Prepričani, da je vera podlaga in vir vsaki pravničnosti, da je pravnost oživljajoča klica v družini ter da je od pravničnosti družine odvisna veličina in sreča domovine, ne bomo nikdar odnehali zahtevati od javnega oblastva prav posebno varstvo

za vero, za družino in za malo last, vedoč, da so jedini zanesljivi varuhi sreče vsakega naroda in sploh človeške družbe.

Z žalostjo opazujoč, kako da se nam Slovence krči ped za pedjo naša draga domača zemlja, po kateri hlastno in oblastno sega naš narodni nasprotnik, povdarjamo posebno važnost, da se nam ohrani naša narodna last, kakor tudi vsakemu njegova stanovska last, vzlasti ona našega kmeta, obrtnika in delavca, ki je vedno v večji nevarnosti.

Majhna last, sad zakonitega dela, je prav posebno v nevarnosti. Anarhisti in revolucionarni socialisti jo hoté popolno vničiti; toda nevarnost, ki prihaja od spodaj, je manjša nego ona, ki nam grozi od zgoraj. Manjša nevarnost preti od ljudij, sovražnih človeški družbi, katerih tilniki trpé na tresliki, kakor pravi Montaigne, ker njih želodec trpé na lakoti, kakor pa od zgoraj od kapitalistov in prav posebno od židov, katerim žal so v brez-pogojni službi vse države, ki s skoro nepremagljivimi sredstvi navaljujejo na lastnino ter jo grozé pogoltniti v svoje nenasitno žrelo.

Največja pa je nevarnost tedaj, ako si znajo kapitalisti najeti in plačati tolpe po brezvestnih agitatorjih zapeljanega ljudstva, da v svojo lastno gmotno in duševno pogubo deluje v prilogo samogoltnemu kapitalizmu.

In ta nevarnost nam grozi sedaj, ko si kapital po poraženem liberalizmu s pomočjo socialne demokracije hoče ohraniti gospodarstvo nad vsem svetom ter odvzeti tudi zadnje drobtine, zadnjo last delavnemu in trepečemu ljudstvu.

Biti ali ne biti, to je vprašanje, za katerega ugodno rešitev se nam je boriti.

To bo torej glavna naloga, katero ima »Slovenec« pred seboj za bodočnost, narod naš obvarovati pred valovi brezverske soc. demokracije, ki služeč židovskemu kapitalizmu trga narodu iz src vero v Boga, ljubezen do domovine in do poštenega, plodovitega dela. Mi smo Slovenci v prvi vrsti in želimo složno delovati z vsemi rojaki, ki so prepričani, da sreča in veličina naroda odvisi od tega, kako se borimo za vero, domovino, družino in last.

Mrzé nam vsi osebni boji in ogiblujemo se jih, v kolikor nam le to dopuščajo naša načela, vedoč, da le stvarna borba za označena načela in neumorno delovanje za njih vresničenje nas privede do zmage.

V tem smislu kličemo rojake na delo: Kdor zna bolje, široko mu polje! A. K a l a n.

Državni zbor.

Dunaj, 13. okt.

Nagodbeni provizorij.

Ob vladi sta včeraj zbornicama predložili načrt zakona, s katerim se podaljšaj za jedno leto pogodba med Avstrijo in Ogersko. Zmedene politične razmere v obeh državnih polovicah so nanesle, da si morata vladi pomagati z jednoletnim provizorijem, ki pa mora vsaj do novega leta biti dovršen in potrjen. Ogerska vlada je baje želela, naj bi se provizorij podaljšal kar za dve leti. Da, Madjari so res pohlevni ljudje. Čudno, da niso zahtevali provizorij kar za deset let. Že to je žalostno, da si mora vlada avstrijska, kakor l. 1877., pomagati s provizorijem ter se odreči nekaterim milijonom, ki še prihodnje leto padejo v ogersko vrečo.

Žalostno je to tembolj, ker skoraj vse stranke brez izjeme zahtevajo ugodnejšo pogodbo, in vendar je mnogim nemškimi poslancem več na popularnosti pri nahujskanih volivcih, nego na nujnih potrebah. Kako so ti vrli možje zadnje dni tožili o revščini, bedi in brezupnosti prebivalstva, a ko se jim gre za svojeglavno obstrukcijo, popustili bi tudi milijone. Duobus litigantibus tertius gaudet, in ta tretji je baratom Janos.

Glasovi iz Ogerske se vjemajo v veliki večini, da bode tamošnja zbornica v kratkih dneh rešila vladno predlogo glede provizorija; jedino neodvisna stranka utegne ponavljati staro pesem o neodvisnosti ogerske države.

Toda ostale stranke sodijo treznejše, dobro vedoč, da je Avstrija »boljša« polovica skupne države. In ko bi Košutovci poskušali z obstrukcijo, so pripravljene vse ostale stranke potom posebne zakona označiti ogerske pravice in dolžnosti, izvirajoče iz pragmatične sankcije in nagodbe iz l. 1867. Sicer se je bil minoli teden neki »visoki« ogerski politik usedel na še višjega konja ter pretil Avstriji s personalno unijo, ako avstrijski državni zbor ne dovoli provizorija, češ, da Ogrini priznajo § 14 avstrijske ustave, po katerem bi vlada v imenu krone brez državnega zbora podaljšala pogodbo. Toda ta glas ogerskega šovinista je ostal osamljen ter celó pri nemških liberalcih provzročil pomisleke in ugovore. In to je popolnem umevno. Kateri Avstrijec bi mogel temu pritrditi, da bi Ogrini sami določevali kvoto in druge skupne zadeve.

Jednajsta seja!

Živela obstrukcija! Tako je včeraj Schönerer zlovoljen klical levičarjem, ki niso poslušali njegovega povelja. Mož se je ujezil ter danes prošil za štiritedenski odpust. Zbornica bi mu bila gotovo dovolila tudi šest let. Senzacijo pa je vzbudil Schönererjev adjutant Iro s svojim pismom, v katerem naznanja, da odloži svoj mandat, ker je grajalni odsek razsodil pristranski. Mnogi desničarji so klicali: Dobro! Da, dobro je, da je ta kričač pobral šila in kopita; še boljše bi bilo, da bi šlo za njim še nekaj jednacij patronov. Nemškimi liberalcem pa je skoraj žal za njim, kajti danes so poskušali zopet z obstrukcijo, toda bobnarjev ni bilo in trobentačev, ki bi klicali: v boj.

Privlekli so zopet v zbornico nekaj peticij proti jezikovnim naredbama ter zahtevali, da se doslovno natisnejo v stenografičnem zapisniku. Desnica je tej želji vstregla ter skoraj soglasno pritrdila predlogu. Po dve uri so trajala samo prazna glasovanja po imenih.

Ko predsednik naznani izid včerajšnje volitve v razne odseke, dostavlja, da je bilo v legitimacijski odsek izvoljenih le 35 članov, ker ne Daszynski ne Kozakiewicz ni dobil nadpolovične večine; treba torej v prihodnji seji voliti še jednega člana.

Poslanec Hoffmann pa zahteva, naj se zbornica takoj izreče za javnost legitimacijskega odseka.

Predsednik ugovarja, češ, da se mora preje voliti 36. član.

Dr. Gross predlaga, naj zbornica z glasovanjem po imenih odloči, ali se o Hoffmannovem predlogu že danes glasuje. Zopet glasovanje po imenih in predlog odklonjen.

Dr. Russ se usmili Hoffmanna ter apeluje na zbornico, naj mu pusti govoriti k poslovnemu redu.

Hoffmann sam zahteva o tem glasovanje po imenih, toda zbornica v večini odkloni predlog.

Tako je bila ura že polu treh, ko zbornica prične dnevni red, na katerem so predlogi poslancev dr. Hochenburgerja, dr. Sylvestra, dr. Pesslerja, dr. Wolfhardta in tovarišev ter poslanec Schönererja, Wolfa, Türka, Irota, Kittla in tovarišev gledé zatožbe ministerskega predsednika zaradi ukaza deželni šefom z dne 2. jun. 1897; dalje predlog poslanca Irota & comp. in poslanca dr. Schückerja in tovarišev gledé zatožbe ministerskega predsednika zaradi dogodkov v Hebu; konečno predlog dr. Funkeja in tovarišev glede zatožbe ministerskega predsednika, pravosodnega, trgovinskega, finančnega in poljedelskega ministra zaradi jezikovnih naredb za Češko in Moravsko. Govornikov za zatožbo je oglašanih 25, proti zatožbi so vpisani grof Dubsky, socialni demokrat Kozakiewicz, grof Stürgh in Dipauli. Doslej sta govorila dr. Hochenburger in Wolf. Prvi govornik si ni izbral pravega poklica. On je slab jurist, pač pa rojen za igralca, kajti mož se zvija in obrača oči, da mora presedati. Sicer je on German od pete do temena, vendar pa nima volče narave, kakor Wolf, ki je za njim dobro prijemal vladu zaradi tajnih ukazov. A tudi Wolf se je danes brzdal ter govoril sicer odločno, radikalno, a ne žaljivo za nenemške narodnosti.

Debata o ministerski zatožbi utegne trajati še dva ali tri dni, ako bode zbornica hotela poslušati »grozne« fraze o zatiranju nemštva in nemške kulture.

Ministerski predsednik se je sam zagovarjal, in splošna sodba je, da je nalogo dobro izvršil.

Naglašal je, da tajni ukaz z dne 2. junija t. leta nima drugega namena, nego poslance varovati proti preveliki gorečnosti vladnih zastopnikov za javni red in mir. Ministerski predsednik je sam priznal, da večkrat vladni zastopniki govornikom po nepotrebi sezajo v besedo ter tako dajejo povod kriku in neredom na shodih. Da se to ne zgodi, temveč preprečijo samo nezakonitosti, to je bil in je namen onega tajnega ukaza, vsaj po besedah ministerskega predsednika.

Prihodnja seja jutri.

Politični pregled.

V Ljubljani, 14. oktobra.

Sodba Slovencev o položaju. O tem piše praška »Politik« nastopno: Kako sodijo Slovenci o položaju v državnem zboru, je razvidno iz besedij, ki jih je izgovoril posl. dr. Šusteršič v nekem zasebnem pogovoru. Kar se tiče Dipaulijeve zadeve — je rekel vodja Slovencev — smo z njegovim predlogom popolno zadovoljni in javno priznavam, da si rešitve jezikovnega vprašanja sploh nismo drugače mislili, kakor zahteva meritum predloga. Kar se tiče političnega položaja, moramo Jugoslovani in ménim vse ostale stranke desnice zahtevati, da se razmerje do vlade končno pojasni, naj izpade to pojasnilo kakorkoli. Ta jasnost je tem nujnejša, ker vlada že danes predloži pogodbeni provizorij, in bo zbornica kmalu lahko pokazala svojo barvo nasproti vladni zahtevi. Ako se vladi do tedaj posreči pridobiti si zaupanje desnice, bo ta najbrže glasovala za provizorij. Ako pa vlada tega ne stori, potem pod nikakim pogojem ne bomo glasovali za pogodbeni provizorij. Kake posledice bo imelo to vladi izraženo nezaupanje, konča dr. Šusteršič, dosedaj še ni mogoče uganiti. — Tem besedam dostavlja »Politik«, da se je ista misel izražala v seji »krščansko-slovenske narodne zveze«.

Vladni poskusi. Vlada je predložila v predzadnji seji predloge, tičoč se pogodbenega provizorija z Ogersko za dobo jednega leta. Treba je sedaj vsekako, da si pridobi za to predlogo potrebno večino. Grofu Badeniju je pa dobro znano, posebno še iz pojasnil nekaterih odličnih diplomatov, da se na sedanjo večino ne more prav lahko zanesti, ker se nahajajo v njej možje, ki ne zaupajo sedanji vladi, še manj pa sosednjim Mažarom. Vsled tega se je jel grof Badenij posluževati drugih sredstev, s katerimi meni posamezne stranke in strančice pritegniti na svojo stran. Zasebni poljski gimnaziji v Tešinu, in sicer njenim prvim trem razredom, se je ravno sedaj podelila pravica javnosti, okrajnega glavarja Raynoscheka v Mor. Kromavi, katerega imajo Čehi prav zelo v želodcu, je poslal Badenij za štiri tedne na dopust in imenoval mesto njega Čehom prijaznega komisarja Loušeka. To sta prvi dve drobtini, ki ste padli z Badenijeve mize z namenom, da se vjamejo na limanice posamezne, provizoriju nenaklonjene strančice. Koliko bode imel Badenij pri tem sreče, pokazalo se bode pozneje, vendar menimo, da treznejši krogi ne bodo ozirali se na take malenkosti.

Nemško-nacionalna in liberalna opozicija baje v poslednjem času ni več tako trdna, kakor je bila pričetkom zasedanja. Kakor razvidno iz poročila včerajšnje »N. Fr. Presse«, primanjkuje mej raznimi opozicijskimi strankami tiste jednosti, kakor bi jo morda najbolj želeli židovski liberalci. Omenjeni list namreč piše tem povodom: »Ravno v zadnjem času se je pokazalo, da gineva jednost v postopanju opozicije. Le vsled tega se je zgodilo v predzadnji seji, da je nastopila jedna stranka z obstrukcijskim predlogom, ne da bi bila o tem poprej obvestila ostalih strank obstrukcije. Naravno se je potem pripetil slučaj, da nemška ljudska stranka, ki hodi rada svoja pota, ni podpirala dotičnega predloga pri imenskem glasovanju, mej tem ko je nemška napredna stranka storila svojo dolžnost.« Ker se je v poslednjem času pripetilo več enakih slučajev, so se sošli

sinoči načelniki vseh obstrukcijskih strank v posvet, da zopet poživé obstrukcijo, ki je zbog narpornega dela že precej opešala, in se pripravijo za težko zaželeno razpravo o zatožnici ministerstva. Sklepi te seje seveda še niso objavljeni. Vidi pa se iz vsega, da so nemški liberalci še nekoliko bolj vneti za obstrukcijo, kakor ekvitez Schönerer sam.

Organizacijski statut desnice je sedaj neki že gotov in se v kratkem o tem obvesti vlada. Parlamentarna komisija desnice je v seji 12. t. m. zvečer se posvetovala o raznih načrtih statuta, ki so ga predložili razni vodje. Razprava je trajala neki zelo dolgo in so se končno načelniki sporazumeli glede posameznih določb. — Vsprejeti načrt se je včeraj predložil vsem desničarskim klubom v končno odobritev. Tem povodom so načelniki tudi sklenili, da se nujno pozovejo oni klubi desnice, ki do sedaj še niso javili parlamentarni komisiji svojih postulatov. — Kakor naglo se to zgodi, se prično pogajanja z vlado.

Poljski listi o Dipaulijevem jezikovnem predlogu. Kakor vsi drugi, pečajo se tudi poljski listi s predlogom, ki ga je v ime katoliške ljudske stranke stavlil poslanec baron Dipauli, da bi s tem poskusil narediti konec brezplodnemu prepiru mej Čehi in Nemci. Kakor drugim, posebno pa radikalnim češkim krogom, tako tudi povsem ne ugaja ta predlog poljskim politikom, ki v raznih svojih glasilih dajejo duška svoji nezadovoljnosti. Mej drugim objavlja »Slovo Polskie« članek nekega dunajskega dopisnika, najbrže člana poljskega kluba, v katerem pravi, da je predlog v sedanji sestavi nevsprejemljiv, vendar pa je s tem danó navodilo, po katerem je mogoče rešiti narodnostno vprašanje. To pa je mogoče doseči baje le tedaj, ako se izpolnijo nastopni predpogoji: 1. Označiti treba bistvo narodne enakopravnosti; 2. pripoznati kompetentnost deželnih zborov za zakonito reševanje jezikovnih vprašanj v posamnih deželah; 3. določitev onih jezikovnih zadev, in sicer v sporazumljenju z eksekutivo, ki iz ozirov državne jednosti segajo čez deželne meje in imajo nekak skupen značaj. — Pod to poslednjo točko spada vprašanje glede notranjega jezika osrednjih uradov, dopisovanja mej deželnimi oblastvi in osrednjimi uradi ter vprašanje, kako daleč se sme raztezati zahteva znanja nemškega jezika državnih uradnikov. Končno izjavlja omenjeni list, da bi bili Poljaki v tem slučaju voljni prevzeti vlogo posredovalcev mej Čehi in Nemci. Takim potom bi se po njegovem mnenju lahko doséglo sporazumljenje mej narodnimi nasprotniki. Sumarično torej ta list ne podá nikakih novih navodil, kajti akoravno se v predlogu Dipaulijevem ta vprašanja naravnost ne omenjajo, je vendar gotovo, da bi se tudi po Dipaulijevem načrtu moral o tem posvetovati dotični odsek, ako bi se sploh hotelo razpravljati o kompetenci deželnih zborov v narodnostnem vprašanju, kar je končno glavni smoter predloga barona Dipaulija. — Po vsem tem soditi, je kaj lahko mogoče, da postane dejstvo po katoliški ljudski stranki sprožena misel, tembolj, ker Dipauli rad odjenja nekoliko od svojih prvotnih zahtev.

Položaj Rudinijevega ministerstva postaja po poročilih nekaterih italijanskih listov vedno bolj kritičen, odkar je izdal one zloglasne okrožnice proti »agitaciji klerikalcev«. Rudini je menda sam priznal, da je izdal te okrožnice le na ljubo Zanardelliju, katerega moč neki neobhodno potrebuje. Mož pa menda ni pomislil, da bo s tem svojim činom odgnal si drugo dobro moč, namreč ministra za javna dela Prinettija, ž njim pa tudi vse člane kabineta, ki so izšli iz desnice. Med temi je pa tudi, kakor znano, zunanji minister Visconti-Venosta, čegar pomoč bi Rudini ne lahko pogrešil. Rudini sam se je neki izrazil napram nekemu časnikarju, da je preosnova kabineta nezogibna, toda šele povodom zasedanja državnega zbora. Ministerski predsednik sicer méni, da se poravnava vsa zadeva brez prevelikega šuma, toda treznejši politikí so ravno nasprotnega mnenja.

Križa v Srbiji? Razni listi že dalje časa napovedujejo povstane krize v Simičevem kabinetu in v liberalnih krogih se že celo naglašajo, da je ministerski predsednik brzozavnim potom obvestil kralja o ostavki skupnega ministerstva, ako res dospje razkralj Milan v Belgrad, kakor nagla-

šajo razni dunajski listi. Ob jednom pa je posneti iz istih virov, da ima za taka poročila o eventualni krizi največ zasluge bivši notranji minister v liberalnem kabinetu, »energični« odvetnik Ribarac, najbolj zagrizeni sovražnik radikalcev. Ta mož si baje zelo veliko prizadeva, da bi bil zopet odbran za notranjega ministra in ob jednom načelnika novega kabineta. Ribarac je pri srbskem narodu v zelo slabem spominu, kajti s svojim paševanjem kot notranji minister v liberalnem Avakumovičevem kabinetu v letu 1892 si je nakopal ne malo sovražstva pri narodu. Narodovi voditelji še gotovo niso pozabili takratnih volitev v skupščino, ki so se »delale«, kakor se delajo v Srbiji tudi še danes, a ne v toliki meri, s pomočjo vojaštva in pri katerih je bilo ubitih nad 30 radikalcev, ranjenih pa gotovo dvakrat toliko. Upati torej smemo da mu tako dobro »pripočilo« pripomore do propada pri eventualnem poskusu dospeti do časti ministerskega predsednika.

Cerkveni letopis.

Pismo iz Amerike.

Št. Pavel, 22. sept.

Slovenski dan v Št. Pavlu.

Včerajšnji dan pač ostane v spominu marsikateremu Slovencu, ki je bil dovolj srečen, da se je lahko udeležil slavnosti, katera je pridejala jedno svitlo zvezdo v že znamenito obnebjje, ob katerem se leskečejo imena mož kot Baraga, Mrak in Vertin. Rim se je odločil to pot za Slovenca kot škofa po večini nemški škofiji St. Cloud v zahodni Minnesoti. Ko to pišem, je pač že vsakomur po Slovenskem znano ime Jakoba Trobeca, novega slovenskega škofa v Ameriki. Izmed treh slovenskih kandidatov — bili so samo Slovenci med kandidati — izvolil si je sv. Duh, da rabim sv. pisma, besede katerih se je poslužil č. g. gen. vik. J. Stariha pri slavnostnem obedu, moža, na katerega, smemo reči, je padel plašč nepozabnega Barage, dasi ni naslednik na Baragini stolici.

5. julija t. l. poslal je Rim odlok nadškofu J. Ireland-u v št. Pavel, da naj nasleduje ranjkemu škofu Marty-ju č. g. Jakob Trobec, tedaj župnik nemške cerkve sv. Neže v Št. Pavlu. Za dan posvečevanja si je novoizvoljeni odločil praznik sv. Matevža, 21. sept., kraj pa šentpavelsko stolico. 8. sept. 1865, ko je bil posvečen ravno na tistem mestu v duhovnika po ranjkem šentpavelskem nadškofu T. Grace-u, si mladi gospod pač ni mislil, da ga čaka ravno na tistem mestu še večja čast in večje breme. Pač si tudi častiti o. Pirc ni tedaj mislil, da bodeta dva njegovih mladih pomočnikov zavzemala častno mesto v amerikanski hijerarhiji, namreč nadškof Katzer iz Milwaukee-ja in pa naš ljubljeni novoposvečenec.

21. septembra je bil slaven dan za vsakega Slovenca v Ameriki, bil je, rekel bi, skoro plačilo in pripoznanje na zemlji za vse trude in težkoče, katere so pretrpeli in še trpe slovenski duhovniki po širni Minnesoti. In vendar skromnost slovenska se ni hvalila ne pri jednem govoru, katerih smo čuli obilo; niti jeden izmed njih ni samozavestno kazal na to, kar so Slovenci tukaj dobrega »zakrivili«. In prav tako!

Posvečeval je nadškof Janez Ireland z azistenco škofa Janeza Vertina in nadškofa Friderika Katzerja. Med drugimi pomagali so pri obredih Slovenci č. g. J. Stariha, J. Buh, J. Solnce, A. Kastiger, diakona J. Seliškar, stričnik novega škofa F. Kerže in bogoslovec J. Trobec, tudi stričnik novega škofa. Kot je bilo pričakovati, se je vse trlo ljudstva in mnogi so se morali vrniti. Kar bi pa pač neljubo dregnulo marsikaterega tam na Slovenskem, videti je bilo med ljudstvom tudi mnogo drugoverskih pridigarjev — s svojimi ženami in hčarami, kateri so se vse občeudovali krasne in pomenljive katoliške obrede. Slavnostni govor je imel winonski škof J. Cotter, v katerem je s solzami v očeh v krepkih potezah omenil

velikih zaslug in obilnih krepostij novega škofa, da si ni moglo zdržati solza ne mlado oko ne staro.

(Konec sledi.)

Dnevne novice.

V Ljubljani, 14. oktobra.

(Petindvajsetletnica »Slovenčeva«.) Danes pred 25. leti je izšla prva številka »Slovenca«. Dolžnost je naša, da se spomnimo tega spominskega dne, kar danes storimo v nekaterih v ta namen objavljenih člankih. Skromno, kakor je »Slovenec« vedno bil, spominjamo se tudi njegove 25letnice. Prav posebno pa se nam je spominjati onih plemenitih mož, ki so si za list pridobili nevenljivih zaslug. V prvi vrsti nam je omeniti v tem oziru pokojnega poslanca in kanonika Klun-a, ki je bil z nekaterimi drugimi rodoljubi ustanovitelj in dolgo vrsto let glavni voditelj našega lista. Pri ustanovitvi lista so mu bili mej drugimi krepka opora pokojni profesor Marn in pokojni župnik Jerič. Marn je spisal za »Slovenca« nebrojno člankov, podlistkov in črtic, tikajočih se vzlasti slovstvenih predmetov. Jerič si je vzlasti v gospodarskem oziru nabral izrednih zaslug za »Slovenca«, ker je ustanovil bukvarno in tiskarno, iz katerih se je razvilo katoliško tiskovno društvo, ki je sedaj krušna mati našega lista. Jerič je v kljub mnogim zaprekam in mnogemu odsvetovanju ob slavnostnih dneh cesarjevega bivanja v Ljubljani leta 1883 povzdignil »Slovenca«, ki je dotlej izhajal trikrat na teden, v dnevnik. — Hvaležno se spominjamo ta dan poslanca dr. Žitnika, ki je v zelo težavnih razmerah mnogo let spretno vodil naš list ter mu pridobil mej občinstvom mnogo veljave. — Poleg teh glavnih opôr našemu listu so pa nam danes v živem spominu premnogi gospodje dopisniki in sotrudniki iz vseh krajev slovenske domovine, ki so in še vedno s toliko požrtvovalnostjo podpirajo naš list. Živim dodeli Bog trdnega zdravja in dobre volje, da nas tudi v prihodnje ne zapusté, pokojnim pa obilo plačilo za njih plemenito delovanje. V znak hvaležnosti se je danes brala sveta maša za vse žive in v Bogu počivajoče podpornike našemu listu, naj mili Bog vsem povrne stotero in tisočero vse, kar so storili za naš list v prilog svetim načelom, za katera se bojujemo. — Hvala pa tudi vsem p. n. naročnikom za gmotno podporo, brez katere bi listu ne bilo mogoče izhajati. — Petindvajsetletnica »Slovenčeva« bodi nam vsem povod, da se s podvojenimi močmi posvetimo delu pri katoliškem časopisju, katero papež Leon XIII. katoličanom tolikrat priporoča. Torej: Na delo!

(Secesija v »Slovanski krščansko-narodni zvezi«.) »Narod« in ž njim brez dvoma tudi dvorni svetnik Šuklje — imenuje dr. Krek-a »nesposobnega novince«. To osebno žaljenje moža, ki je sicer mlad, toda nadarjen in učen, kakor malokedo, zlasti pa bolj nego vsi sotrudniki »Slov. Naroda«, to razžaljenje mora čutiti in si zapomniti vse slovensko ljudstvo na Kranjskem, ki je z ogromno večino izreklo poslancu pete kurije svoje zaupanje. — Dr. Krek sicer ne želi postati dvorni svetnik in to tudi nikdar postal ne bode. Ravno to pa še bistveno podkrepuje in povečuje zaupanje ljudstva — mej tem ko dvorno svetništvo Šukljejevo gotovo ni povzdignilo zaupanja do g. Šukljeja mej slovenskim ljudstvom. Toda dovelj o tem. »Narod« in g. Šuklje sta kot svoj dokaz porabila volitev v delegacijo. Češ, tam so »klerikalci« pokazali, da jim je strankarska korist čez vse. Prosimo oproščenja, ravno nasprotno je res: Baš pri ti priliki so poslanci, voljeni od »Narodove« stranke, pokazali, da niso v stanu, otresti se svojega sebičnega strankarstva — na čelu jim g. Šuklje. Morebiti je poslednji tudi radi tega izstopil, ker je sprevidel, da za liberalno strankarstvo ni mesta v naši zvezi? Vsaj »Narod« sam priznava, da je bila odklonjena kandidatura za budgetni odsek le neposredni povod za izstop, mej tem ko je vzrokov za to bilo že zadosti. Torej volitev v delegacijo! Ne bi o tem pisali, če bi ne bili poslanci, voljeni od »Narodove« stranke, izdali — in popačeno objavili

— tajna pogajanja. Slovenski poslanci iz Kranjskega zbrali so se bili na posvet za volitev delegata s Kranjske. Predlagal se je od jedne strani delegatom dr. Šusteršič, kot voditelj slovenske delegacije. Tej kandidaturi so izrecno pritrčili tudi poslanci, voljeni od »Narodove« stranke. Zahtevali so pa — i. s. najpred Šuklje, potem tudi Ferjančič — da naj se katoliško-narodni poslanci zavežejo, v šestletni dobi dvakrat voliti »narodnega« delegata, to je delegata izmeje gg. Šuklje, Ferjančič in Kušar. Temu nasproti so drugi poslanci v vsej prijaznosti in uljudnosti odgovarjali, da take pogodbe ne morejo sklepati, ker načeloma ne priznavajo v slovenski delegaciji dveh strank. Vsi slovenski poslanci postavili so se na temelj skupnega programa »Slovanske krščansko-narodne zveze«, torej v slovenski delegaciji ni »katoliško-narodne«, ni »narodne«, ni »liberalne« ali »napredne« stranke, tu je marveč le jedna sama slovanska krščansko-narodna stranka. Prosili so poslance Šukljejeve vrste, naj nikar ne zanašajo kranjskega razpora v slovensko državnozbornsko delegacijo in naj bodejo uverjeni, da se bode delegat vsako leto zbiral le na podlagi stvarnih razlogov in brez ozira na to, je li jeden ali drugi poslanec voljen od te ali one domače stranke. Toda zaman je bila vsa ta kulansa. Navedene tri poslance »Narodove« stranke je popolnoma premotil domači strankarski duh, in glavna krivda za to zadeva baš g. Šukljeja, kajti on je prvi izustil osodepolno besedo, da če se od njega in Ferjančiča predlagani turnus ne vsprejme, se poslanci »Narodove« stranke ne bodejo udeležili volitve delegata. Nemirni duh Šukljeja je s tem zasejal razpor mej slovenske poslance s Kranjskega. Poslanci, voljeni od katoliško-narodne stranke, svarili so svoje kolege »Narodove« stranke pred navedenim korakom. Rekli so jim, da se s tem korakom sami za prihodnost izključijo od delegatstva, kajti s tem pokažejo, da jim je domači frakcijski duh več vreden, nego s tolikim naporom dosežena jedinstvo. Prosili so jih, naj v svojem lastnem interesu kaj tacega ne storijo. Toda vse je bilo brezuspešno. Gospodje Ferjančič, Kušar in Šuklje se volitve v delegacijo — akoravno so se izrecno strinjali za letos s kandidaturo dr. Šusteršiča — niso udeležili, akoravno so bili do volitve v zbornici navzoči. Šukljejeva samovoljnost je tukaj prevladala dr. Ferjančičevo treznost. Tako se je vršila volitev v delegacijo, iz katere hoče Šuklje kapital kovati za svoje stališče in katera je »Nar.« razlog za razburjenje po »klerikalcih«. Pri tej priliki bodi še povedano, da katoliški narodni poslanci niso nikdar izjavili, da bodo delegate izbirali po starosti in zmožnosti, marveč le rekli, da je to zanje le vprašanje, katero se bode vsako leto posebe rešilo tako, da bodo vedno tisto osebo volili, katera se jim bode z ozirom na nje lastnosti najsposobnejša zdela za to mesto, brez ozira na to, je li bila voljena od te ali one domače stranke. Toda Šukljeju in tovarišem bilo je domače strankarsko stališče važneje, nego vse drugo, torej se ne bodo smeli pritoževati, če bodo morali tudi posledice tega tesnosrčnega stališča nositi. Toliko smo smatrali potrebno objaviti v pojasnilo širšemu slovenskemu občinstvu!

(Dar.) »Slovenec« ob petindvajsetletnici za nagrobni spomenik svojega prvega vrednika Karola Kluna 25 gld.

(Vendar enkrat!) Za napravo javne lekarne v Tržiču se je dobilo oblastveno dovoljenje. Koliko časa je bilo potreba molelovati za stvar, ki bi bila nujno potrebna že pred dvajset leti.

(Poštarjem v Ribnici) je imenovan g. Andrej T a v č a r, dosedaj poštar v Gorenji vasi.

(Moški zbor »Glasbene Matice«) ima svoj redni občni zbor z običajnim dnevnim redom v ponedeljek, dne 18. t. m. zvečer ob 8. uri v pevski dvorani.

(Srečkanje »Glasbene Matice«.) Efektno srečkanje »Glasbene Matice« vršilo se bode v petek dne 15. t. m. Poverjeniki, katerim je loterijski odsek »Glasbene Matice« izročil srečke v razprodajo, prosijo se torej, da neprodane srečke vrnejo najkasneje do 15. oktobra opoldne »Glasbeni Matici«, oziroma da dopošljejo odpadli znesek za prodane srečke. Pravico do dobitkov za izžrebane srečke ima le tisti, ki je pripisal denar pred žrebanjem. Srečke, katere se do gori

omenjenega časa ne vrnejo društvu, smatrale se bodo za prodane.

(Obsojena netaktnost.) Znano je, da so mestni odborniki ljubljanski pod načelstvom župana Hribarja sklenili, da odbornik g. Turk ni več smatrati mestnim odbornikom, češ da je izgubil mandat, ker se povabljen ni vdeležil več sej mestnega zbora. Ker pa to ni bilo resnično, se je odbornik Turk pritožil pri vladi, ki je ugodila njegovemu ugovoru. Mestni magistrat je šel naprej do ministerstva, a tudi tam je propadel. — Čemu se smišiti pred svetom z zadevo, katera je v zborih resnih mož popolnoma nenavadna, ker nepotrebna?

Telegrami.

Knin, 12. oktobra. Danas, kad se kosti neumrlog Kopitara i Vuka Kradžiča, učitelja i učenika brata Slovenca in brata Srbina saradjuju iz tugjinske u svoju rodnu zemlju, kličemo: „Slava Kopitaru i Vuku!“ Srbi kninski.

Dunaj, 14. oktobra. (Poslanska zbornica.) Pred pričetkom razprave o predlogih glede zatožnice ministerstva, ki so danes na dnevnem redu, se je vršila na predlog opozicije cela vrsta glasovanj po imenih.

Dunaj, 14. oktobra. Stalni odsek avstrijskega agrarnega kongresa je sklical sedmi avstrijski kongres na dan 1. decembra na Dunaj.

Budimpešta, 14. oktobra. Včeraj se je z velikim sijajem in ob obilni udeležbi vršil pogreb poslanca Helfyja.

Monakovo, 14. oktobra. Zbornica je razpravljala včeraj o predlogih kmetske zveze in centru, ki zahtevata, naj se omeji uvoz živine iz Avstrije. Proti predlogu je govoril notranji minister, pojasnjujoč obstoječo pogodbo.

Rim, 14. oktobra. Poslanec Bonardi je imenovan državnim podtajnikom v naučnem ministerstvu.

Madrid, 14. oktobra. Glasom poluradnih listov se je pričela pogajati vlada z vstajškimi vodjami na Filipinih. Ako se ji posreči ta poskus, je nepotrebno pomnoženje vojnih čet na tem otoku.

Koristna v vsakem gospodinjstvu je raba prave sladne kave, bodi si v zdravstvenem, kakor v denarstvenem oziru. Tvrđki Kathreiner gré zasluga, da je med svet spravila povsod pod imenom „Kneippova kava“ dobro znano pristno sladno kavo, katera ima okus prave kave in se je prav zato zelo vdomačila. Marsikdo jo pije kar čisto, navadno pa kot dodatek k pravi kavi. Naj se ne pomišlja nobena gospodinja, katera še ne rabi te kave, ter naj začne rabiti toliko zdravo in okusno pristno Kneippovo kavo. Svarimo pa tudi pred ponarejeno in slabejšo kavo tega imena, ki jo nekateri ponujajo. Ta seveda ne podá onega, kar se pričakuje od prave Kneippove sladne kave. Treba torej paziti pri nakupovanju ter tirjati pristno Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo v zavitkih s podobno župnika Kneippa in z imenom Kathreiner. Drugaše zavito ali celo nezavito blago naj se ne sprejme. Hudovoljno nekateri razširjajo vest, da se po smrti Kneippovi sladna kava ne izdeluje več, ampak mesto nje nek drug fabrikat. To je popolnoma neresnično, kajti tvrđka Kathreiner je od rajnega g. prelata Kneippa dobila za vse čase pravico, njegovo ime in njegovo podobo rabiti kot varstveno znamko, in izdeluje pa prodaja kakor dosedaj edino pristno Kneippovo kavo. 539 5—5

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebe	Mokrina v 24. urah v mil.
13	9 zvečer	736.8	11.3	sl. jug	dež	
14	7. jutraj 2. popol.	737.2 737.8	9.4 14.3	brezv. sr. jzah.	oblačno megla	3.7

Srednja večerajšnja temperatura 10.1°, za 0.8° pod normalom.

Bortolo Sardotsch, Koper

(tvrđka obstoji od 1. 1828)

prodaja

domača in inozemska olivna olja.

Na zahtevanje pošilja vzorce brezplačno in franko.

Ozир poštenosti,

zmernih cen in točne, redne postrežbe so najboljši dokaz razni samostani, cerkvena predstojništva in zasebniki, kateri pri gornji tvrđki kupujejo vse, kar potrebujejo tacega blaga, od najfinjšega namiznega olja do goriva in olja za mazanje strojev. 674 7

Naznanilo.

Udano podpisani naznanja p. n. občinstvu, da izdeluje vsa

krojaška dela

po najnižji ceni, posebno za dijake, in se zaradi tega častiti duhovščini, p. n. občinstvu in dijakom priporoča v izdatna naročila.

Z odličnim spoštovanjem 637 7

Janez Komat,

krojač, Tržaška cesta št. 12/a, tik tobačne tovarne.

Udano podpisani usojam si tem potom nazna niti, da sem zapričel v Trstu 684 5-2

spedijski in komisijski posel.

Pri spedijskih bode mi glavni smoter, da jih izvedem točno in cenó.

Skrbel bodem, da naročene komisije izvršim tako, da si pridobim popolno zaupanje. Sprejemam tudi naročbe od samo 5 kgr. in več za vsakovrstno blago.

Tudi se bodem pečal z razprodavanjem zunanjih raznih pridelkov na tržaškem tržišču.

Nadeja se, da se me sorojaki domislijo, ostajam odličnim spoštovanjem udani

JOSIP ŠTOKA, trgovec in speditör
v Trstu, via Valdirivo št. 17, v Trstu.

Priznana najboljša perilno sredstvo!

Lessive-Fenisov lug.

Patent; J. Ploot, Pariz.

Ohrani perilo, mu daje lepoto; pri pranju ni treba zraven nikakove žajfe, sode, pepela itd. To izvršno sredstvo za čiščenje ne škoduje ne platnu, ne volni, ne svili ali rokam. Provroča malo truda in je neobhodno potrebno vsakemu gospodinjstvu.

Ta lug osnaži vse na najboljši način!

Lessive-Fenisov lug

zajamčeno brez klora in neškodljiv prodaja v zavojih v Ljubljani:

Gosp. J. Perdan,	Gosp. J. Fabjan,
" M. E. Supan,	" J. Klauer,
" A. Stacoul,	" F. Grošel,
" J. Jabačin,	" V. Schiffer,
" A. Šarabon,	" Fr. Stupica,
" Kham in Murnik,	" L. Mauser,
gosp. Kavčič in Lilleg.	682 6-2

V St. Vidu pri Zatičini se takoj odda

služba organista,

ki je več in dobro izvežban v orgljanji, v petji in v poučevanju petja. Plače dobi 400 gld., prosto stanovanje s tremi lepimi sobami, veliko njivo in vrt. Samski ima prednost pred zakonskim.

Prosileci za to službo naj vložijo prošnje s pričali do dne 30. oktobra 1897 pri podpisnem župnijskem uradu.

Župnijski urad v Št. Vidu pri Zatičini,
dne 13. oktobra 1897.

688 3-1

Štefan Jaklič, župnik.

Krömarji in zasebniki, kateri želé kupiti

pristna, narayna vina,

obrnejo naj se do 677 15-2

Pavla Sponza

v Rovinju v Istri,

kateri dá popolno jamstvo za pristnost njegovih vin. — Na željo vpošlje vzorce belega in „moscato rosa“, terana in belega isterskega vina.

Preč. duhovščino še posebej opozarja na svoja naravna pristna vina za uporabo pri daritvi sv. maše.

Spričalo. Gosp. Andrej Rovšek je naredil pri župni cerkvi na Ježici dva prav lična stranska oltarja v popolno zadovoljnost podpisanega predstojništva.

Predstojništvo župne cerkve na Ježici,
dne 30. julija 1897. 505 52-12

Domača umetnost!

Podobarski i pozlatarski
ateljé

Andrej Rovšek

v Ljubljani, Kolodvorske
ulice 32-34

se priporoča prečast. duhovščini in cerkvenim predstojništvom v naročila na izdelovanje

oltarjev

iz lesa v poljubnem slogu,

kipov

in svetniških soh

iz gipsa, kamna, lesenih itd.

Oltarne skupine

iz različnega materijala.

Št. 35.175.

Razglas.

683 2-2

V smislu § 37 občinskega reda za deželno stolno mesto Ljubljano se javno naznanja, da so

proračuni o dohodkih in troških za l. 1898

1. mestnega zaklada,
2. mestnega ubožnega zaklada,
3. ustanovnega zaklada,
4. mestnega loterijskega posojila,
5. mestnega vodovoda in
6. mestne klavnice

že sestavljeni in bodo razgrnjeni v mestnem knjigovodstvu štirinajst dnij, od 6. do 20. t. m. na upogled, da vsak lahko naredi svoje opazke o njih.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,
dne 5. oktobra 1897.

Št. 1545.

Razglas.

689 2-1

Dne 4. novembra t. l. dopoldne ob 10. uri vršila se bo v pisarni mestnega županstva v Škofji Loki

minuendo-licitacija

za oddajo stavbe novega lesenega mostu čez Soro pri Krennerjevi tovarni.

Skupno delo proračunjeno je na 4860 gld. 41 kr. in mora biti dogotovljeno do 1. septembra 1898.

Za stavbo potrebno lomljeno kamnje ima podjetnik brezplačno na razpolago v mestnem kamnolomu.

Oddala se bodo tudi posamezna dela.

Vsak ponudnik mora položiti 10% proračunjene cene kot varščino in sprejemale se bodo tudi pismene ponudbe do pričetka dražbe.

Ofertu priložena mora biti varščina in kolek 50 kr. ter mora biti rečeno v njem, da se ponudnik vsem pogojem brez pridržka podvrže.

Pogoji, proračun in načrt leže v uradnih urah v občinski pisarni vsakemu na pregled.

Mestno županstvo v Škofji Loki,

dne 6. oktobra 1897.

Prostovoljna razprodaja.

Gašper Šušteršič (po domače Bobenček) iz Glinc hiš. št. 20 bo svoje posestvo na Viču, t. j.: hišo pri Zabarju hiš. št. 25, v kateri se zvršuje gostilniška obrt in prodaja tobaka, in hišo št. 70, v kateri se zvršuje trgovina s špecerijskim blagom; potem stavbišča ob državni cesti, njive in travnike

dne 21. oktobra 1897

ob 9. uri dopoldne na licu mesta prostovoljno po kosih razprodajal.

Kupni pogoji so zelo ugodni.

Kupei naj se zberó pred hišo št. 25 na Viču.

675 4-2

„THE GRESHAM“

zavarovalno društvo za življenje v Londonu.

Podružnica za Avstrijo:

Dunaj, I., Giselstrasse 1
v hiši društva.

Podružnica za Ogersko:

Pešta, Franz-Josefplatz
št. 5 in 6, v hiši društva.

Društvena aktiva dne 31. decembra 1895	kron	147,562,080—
Letni dohodki na premijah in obrestih dne 31. decembra 1895	„	27,120,589—
Izplačitve zavarovalnin in rent in zakupnin itd. za obstanka društva (1848)	„	321,644,530—
Mej letom 1895 je društvo izdalo 8761 polie z glavnico	„	82,267,300—

Prospekte in tarife, na podlagi katerih izdaja družba police, kakor tudi obrazce za predloge daje brezplačno

glavni zastop v Ljubljani

726 (12-12)

pri

Gvidonu Zeschko-tu,

Tržaška cesta, št. 3. II. nadstropje.

Najstarejša, najzanesljivejša domača izdelovalnica in prodajalnica

pristnih

čebelno-voščenenih sveč

je tvrdka

Fr. Šupevc

v Ljubljani, v Prešernovih (preje Slonovih) ulicah.

Ustanovljena je bila pred
60 leti.

Prečastita duhovščina blagovoli naj se z naročili o priliki bližajočega se adventa in velicih božičnih praznikov obračati naravnost na označeno tvrdko, katera bo postregla z **najboljšim blagom.**

V zalogi so tudi voščeni zvitki, najrazličnejše svečice za božična drevesca in okraski. 680 6-2

Podpisana ima v zalogi najraznovrstnejše trpežno, krasno **blago za bandera, baldahine, raznobarvne plašče, kazule, pluviale, dalmatike, velume, albe, koretelje, prte itd.**

Sploh vse, kar se rabi v cerkvi pri službi božji. — Prevzema tudi vezenje, prenovljenje stare obleke in vsa popravila. — Izdeluje ročno in pošteno po najnižji ceni bandera in vso drugo obleko.

Prečastite gospode prosim, da se blagovolé pri naročilih ozirati na domačo tvrdko ter ne uvažujejo tujih tvrdk, društev in potujočih agentov.

Zagotavlja hitro in najpoštenejšo postrežbo in najnižjo ceno, zatrjuje, da bode hvaležna tudi za najmanjše naročilo.

Najodličnejšim spoštovanjam se priporoča 12 52-41

Ana Hofbauer,
imejteljica zaloge cerkvene obleke, orodja in posode
v Ljubljani, Gledališke ulice 4.

Št. 35.369.

Razpis službe.

690 2-1

Vsled sklepa občinskega sveta z dne 5. oktobra letos se **razpisuje pri mestnem magistratu v stalno popolnitev**

služba magistratnega sluga I. vrste

z letno plačo gld. 450.— in s pravico do 10% aktivitetne doklade, eventualno **služba magistratnega sluga II. vrste** z letno plačo gld. 400.— in s pravico do 10% aktivitetne doklade. Z obema službama je združena tudi pravica do službene oprave in do pokojnine, oziroma odpravnine. Za slučaj prostega stanovanja se aktivitetna doklada ne izplačuje.

Z dokazili o sposobnosti opremljene prošnje za jedno razpisanih mest je vložiti

do dne 30. novembra t. l.

pri magistratnem vložnem zapisniku.

Popolnili se bosta pa razpisani službi s 1. januarjem 1898. leta.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 11. oktobra 1897.

Zajamčeno samočista

odlikovana z najvišjimi odlikovanji

Tomaževa fosfatna moka

iz čeških in nemških tovarn za Tomažev moko

je najboljše učinkujoče in najcenejše fosfornokislo gnojilo.

Da ima v sebi 15—17 odstotno citratno raztopljive fosforne kisline in 28—100 odstotkov fine moke, se jamči.

Za vse vrste zemljine prsti.

Za **zboljšanje zemlje revne na fosforni kislini**, za vsa žita, okopalne in oljne rastline, za vinograde, hmeljne in zelenjavske nasade in posebno za gnojenje travnikov.

Prekaša glede na poznejši vpliv vse superfosfate. Jedva nedostajoča množina citratno raztopljive fosforne kisline se povrne, ceniki, strokovni spisi in druga pojasnila so na razpolago.

Vprašanja in naročila naj se pošiljajo 56 36-30

prodajališču fosfatne moke

čeških tovarn za Tomažev moko v Pragi

Mariengasse 11.

Otvoritev prve domače tvrdke z mesenim blagom!

Čast mi je naznanjati najuljudnejše slavnemu občinstvu, da sem **otvorila**

v novozgrajeni Mayer-jevi hiši, Sv. Petra cesta št. 2, zraven kavarne „Valvazor“

„Prvo domačo tvrdko“

z najrazličnejšimi in najfinjšimi mesnimi izdelki, kot: s pristno kranjskimi, frankfurtskimi, pariškimi in avgsburškimi klobasami, hrenovimi klobasicami, safaladi itd., s suhim mesom in teletino, nadalje z divjačino in perutnino, na debelo in drobno.

Pripravljam vse te reči sama s pomočjo izkušenih močij in iz zanesljivega domačega blaga. — Pošiljatve po pošti in železnici se bodo vršile točno in natančno.

Ker razpolagam z vsemi potrebnimi sredstvi, mogoče mi bo postreči slavno občinstvo v popolno zadovoljnost.

Z odličnim spoštovanjem se priporoča

Marija Kopač.

687 3-2

Dunajska borza.

Dne 13. oktobra.

Skupni državni dolg v notah	102 gld. 05 kr.
Skupni državni dolg v srebru	102 " 20 "
Avstrijska zlata renta 4%	123 " 35 "
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	101 " 90 "
Ogerska zlata renta 4%	121 " 75 "
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	99 " 65 "
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	957 " — "
Kreditne delnice, 160 gld.	350 " 30 "
London vista	119 " 70 "
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 " 80 "
20 mark	11 " 75 "
20 frankov (napoleonor)	9 " 52 1/2 "
Italijanski bankovci	45 " 10 "
C. kr. cekini	5 " 66 "

Dne 13. oktobra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	159 gld. 25 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	160 " — "
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	190 " 50 "
4% zadolžnice Rudolfove zelez. po 200 kron	99 " 80 "
Tisine srečke 4%, 100 gld.	140 " 59 "
Dunavske vravnave srečke 5%	128 " 40 "
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	109 " 85 "
Posojilo goriskega mesta	112 " 50 "
4% kranjsko deželno posojilo	98 " — "
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 " 50 "
Prioritetne obveznice državne železnice	226 " — "
" južne železnice 3%	180 " 45 "
" južne železnice 5%	126 " — "
" dolenjskih železnic 4%	99 " 50 "

Kreditne srečke, 100 gld.	198 gld. 25 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	156 " — "
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	18 " 75 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	25 " — "
Salmove srečke, 40 gld.	73 " — "
St. Genois srečke, 40 gld.	79 " — "
Waldsteinove srečke, 20 gld.	57 " — "
Ljubljanske srečke	22 " 50 "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	161 " 75 "
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3385 " — "
Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	400 " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	82 " 50 "
Splošna avstrijska stavbinska družba	92 " — "
Montanska družba avstr. plan.	127 " 60 "
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	164 " 75 "
Papirnih rubljev 100	127 " 25 "

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanje za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnic.